

такий об'єкт для когось своїм чи ні, передано його фактично комусь чи ні. В результаті переходу благо не стає чужим для суб'єкта, який його утримував. На відміну від відчуження перехід завжди носить адресний характер, тобто благо рухається до певного суб'єкта і застосовується у випадках, коли відсутня потреба відчуження. Наприклад: при передачі майна в оренду, в управління, в безоплатне користування; при спадкуванні, реорганізації юридичної особи майно переходить до набувача шляхом правонаступництва; при утриманні знахідки, до моменту її повернення чи виникненні права власності у володільця; при затриманні бездоглядної домашньої тварини; при виявленні скарбу, власник якого невідомий; при добро-совісному заволодінні чужим майном, під час позовної давності тощо.

Відчуження, перехід є різнопорядковими поняттями по відношенню до передачі. Вони можуть бути як пов'язані, так і не пов'язані з передачею майна.

Наведе вказує на необхідність проведення більш глибоких подальших досліджень елементів цивільного обороту.

Одержано 16.03.2018

УДК 347.214.12

В. С. Ткаченко,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «БУДІВНИЦТВО» В КОНТЕКСТІ САМОЧИННОГО БУДІВНИЦТВА

В умовах сьогоденнішніх кризових явищ в економіці, складної економічної ситуації в будівельній сфері, дорожнечі на ринку будівельних матеріалів та сировини, складності дозвільних процедур у будівництві ринок житла перебуває у складній ситуації. Закріпивши у ст. 47 Конституції України право кожного громадянина на житло, держава зобов'язується створити умови для будівництва громадянами житла, придбання його у власність та вже не бере на себе обов'язок забезпечити всіх бажаючих житлом з державного або громадського фонду, крім громадян, що мають потребу в соціальному захисті. Відсутність системної соціально орієнтованої житлової політики в нашій державі призвела до загострення житлової проблеми, яка щодалі набуває ознак серйозної системної кризи, вкрай негативно позначається на соціально-економічній ситуації країни.

Самочинне будівництво є досить поширеним об'єктом як правової, так і будівельної сфери, як наслідок, регулюється низкою нормативно-правових актів, які містять превентивні норми щодо його вчинення (створення) та направлені на максимальну регламентацію та усунення його наслідків. Так, у національному законодавстві, зокрема, нормативно-правових актах різних галузей права, що містять правові приписи щодо самочинного будівництва таких, як Цивільний кодекс України, Земельний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Законами України «Про основи містобудування», «Про планування та забудову територій» та іншими актами (державними стандартами, нормами та правилами, регіональними та місцевими правилами забудови, містобудівною і проектною документацією).

На законодавчому рівні будівництво – це спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт [1].

У чинному законодавстві також вживається термін капітальне будівництво, під яким відповідно до п. 2 Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва» від 27.12.2001 р. № 1764, розуміється – процес створення нових, а також розширення, реконструкція, технічне переоснащення діючих підприємств, об'єктів виробничого і невиробничого призначення, пускових комплексів (з урахуванням проектних робіт, проведення торгів (тендерів) у будівництві, консервації, розконсервації об'єктів, утримання дирекцій підприємств, що будуються, а також придбання технологічного обладнання, що не входить до кошторису об'єктів [2].

В деяких нормативно-правових актах вживаються також терміни «капітальне будівництво» і «будівництво» в однаковому значенні. Так, наприклад, Цивільний кодекс України та Кодекс України про адміністративні правопорушення застосовує поняття «будівництво», а Господарський кодекс України – «капітальне будівництво». Це, на нашу думку пов'язано з тим, що поняття капітального будівництва набуло такого поширення на практиці, що не лише замінило поняття будівництва, а навіть стало тлумачитись ширше, ніж останнє.

Так, А. Є. Чорноморець зазначає, що «під будівництвом розуміється процес будівельно-монтажних робіт, будівельне виробництво у власному, вузькому, смислі слова. Воно є складовою частиною, стрижнем більш широкої сфери діяльності, що визначається поняттям «капітальне будівництво», яке охоплює і проектно-пошукові роботи, і багатоманітні функції замовника, в тому числі забезпечення будівництва капітальними вкладеннями, і будівельну індустрію, що становить виробничу основу і матеріально-технічну базу будівельного виробництва» [3, с. 76]. У працях О. М. Абрамовича категорія «капітальне будівництво» також має ширший зміст, ніж категорія «будівництво» [4, с. 187].

Більшість науковців визначає капітальне будівництво перш за все як діяльність. Так, М. І. Брагінський до капітального будівництва відносить діяльність, спрямовану на зведення, реконструкцію і капітальний ремонт підприємств, будівель і споруд [5, с. 37]. В той же час варто звернути увагу на дослідження відомого радянського правознавця І. Л. Брауде, який зазначав, що капітальне будівництво є категорією техніко-економічною, тому правового поняття «капітальне будівництво» немає і бути не може [6, с. 13].

Р. А. Майданик зауважив, що відмова законодавця від застосування терміна «капітальне будівництво» зумовила поширення положень про будівельний підряд на будь-які «капітальні» і «некапітальні» (наприклад, спорудження торгового павільйону, інших тимчасових споруд) види будівельних робіт, які проводяться відповідно до проектно-кошторисної документації, незалежно від юридичної характеристики об'єктів будівництва, яка, зокрема, ґрунтується на його природних властивостях і відображена у технічній інформації про такий об'єкт. З наведеного випливає, що предметом договору будівельного підряду може виступати будь-який об'єкт незалежно від технічних особливостей об'єкта будівництва, пов'язаних зі складом використаних у їх спорудженні матеріалів, наявністю чи відсутністю інженерних комунікацій та «заглибленого фундаменту» як основного елемента, що пов'язує його тісно із землею [7, с. 416]. О. М. Вінник підтримує таку позицію, відмічаючи, що договір підряду на капітальне будівництво є універсальним договором, що укладається на нове будівництво, на всі види реновації (реконструкцію, розширення, технічне переозброєння, перепрофілювання об'єктів, капітальний ремонт), на консервацію об'єктів, на виконання окремих комплексів будівельних, монтажних, спеціальних та інших робіт, пов'язаних із будівництвом об'єкта (оздоблювальні, опоряджувальні, земляні

роботи тощо), а також може передбачати покладення на підрядника обов'язку виконання (у повному обсязі чи частково) проектно-дослідних (вишукувальних) робіт, поставки обладнання, пусконаладжувальних та інших робіт [8, с. 526].

Капітальне будівництво, на думку Н. Кучаковської, відіграє важливу роль в економіці країни, оскільки охоплює будівництво нових, а також розширення, реконструкцію, пере-профілювання наявних об'єктів та виконання інших робіт, пов'язаних із будівництвом об'єктів [9, с. 58]. Відповідно, капітальне будівництво розмежовується залежно від форм виробництва і відтворення основних фондів. Відповідно до цього розрізняють такі види капітального будівництва:

1. нове будівництво – це будівництво основних або допоміжних будівель і споруд або їх комплексів із заданими техніко-економічними показниками та призначенням, які споруджуються за єдиним проектом в першу та наступні черги, на визначених для цього об'єктах, нових майданчиках або майданчиках, звільнених від існуючих будівель;

2. реновація – відтворення основних фондів діючих підприємств, будівель, споруд. В свою чергу реновація поділяється на такі підвиди:

- розширення – будівництво додатково до існуючих приміщень, будівель, споруд, що будуються в межах єдиного комплексу за окремими проектами, яке веде до збільшення будівельних габаритів об'єкта та поліпшення його техніко-економічних показників;

- реконструкція – комплекс будівельних робіт, пов'язаних зі зміною техніко-економічних показників, або використання об'єкта за новим призначенням у межах існуючих будівельних габаритів. Складовою частиною реконструкції об'єкта може бути його капітальний ремонт;

- капітальний ремонт – це комплекс будівельних робіт, пов'язаних з відновленням або поліпшенням експлуатаційних показників, зі зміною або відновленням несучих або огорожувальних конструкцій та інженерного обладнання без зміни будівельних габаритів об'єкта та його техніко-економічних показників;

- реставрація – повне або часткове відновлення пошкоджених або втрачених будівель та художніх характеристик об'єкта у первісному або відновленому вигляді на пам'ятниках архітектури. Складовою частиною реставрації може бути консервація або капітальний ремонт.

3. консервація (як ще один вид капітального будівництва) – це комплекс будівельних робіт, призначених для зберігання об'єкта, на якому припинено або не ведеться будівництво на визначений час, і які включають тимчасові або постійно діючі захисні або конструктивні заходи, що запобігають руйнуванню об'єкта [8].

Тому поняття капітального будівництва доцільно застосовувати лише у вузькому значенні – для відмежування капітальних споруд від тимчасових і визначення класів капітальності будівель. Але термін «капітальне будівництво» дуже глибоко вкоренився в будівельній сфері. Його вживають як на практиці, так і в нормативних актах і науковій літературі. Вилучення його з понятійного апарату та заміна на поняття «будівництво», є доцільними кроками, але можливими лише при прийнятті нових законодавчих актів та при кодифікації [10, с. 100].

Цінність даної конструкції в контексті самочинного будівництва полягає в тому, що капітальний характер дозволяє деталізувати, що будова (будівля, споруда) – це будь-який збудований на земельній ділянці або під нею об'єкт, призначений для довготривалої експлуатації, невід'ємно пов'язаний із земельною ділянкою; місцезнаходження та розміри якого містяться в документах Єдиного державного реєстру нерухомого майна, прав на нього та правочинів з ним.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18 Будівельні контр-ракти : наказ М-ва фінансів України від 28.04.2001 № 205. *Офіційний вісник України*. 2001. № 21. Ст. 965.
2. Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва : по-станова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1764. *Офіційний вісник України*. 2001. № 52. Ст. 134.
3. Черноморец А. Е. Хозрасчёт в капитальном строительстве на основе межхозяйствен-ной кооперации (правовой аспект). Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1985. 204 с.
4. Абрамович А. М. Государственное управление строительством в СССР. М. : Наука и техника, 1992. 271 с.
5. Брагинский М. И. Совершенствование законодательства о капитальном строительст-ве. М. : Стройиздат, 1982. 144 с.
6. Брауде И. Л. Правовое регулирование капитального строительства в СССР : авто-реф. дис. ... д-ра юрид. наук. М. : Госюриздат, 1954. 28 с.
7. Договірне право України. Особлива частина : навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін. ; за ред. О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
8. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / за ред. Г. Л. Знамен-ського, В. С. Щербини ; О. А. Беляневич, О. М. Вінник, В. С. Щербина та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 720 с.
9. Кучаковська Н. Правове регулювання договору підряду на капітальне будівництво: окремі аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 58–62.
10. Шевченко Я. Обсуждаем противоречия между Гражданским и Хозяйственным кодек-сами Украины. *Юридичний радник*. 2006. № 4. С. 97–101.

Одержано 02.03.2018

УДК 342.72

Дмитро Олександрович Приходько,

слухач магістратури денної форми навчання

факультету публічного управління та адміністрування

Харківського регіонального інституту державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України

ВПЛИВ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС НА НАЦІОНАЛЬНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Україна, вступивши до Ради Європи, ратифікувала в липні 1997 року Європейську конвенцію про захист прав людини і основних свобод, поставила на меті привести зако-нодавство України у відповідність зі стандартами Ради Європи. Згідно з європейськими стандартами мають бути закріплені та гарантовані основні права та свободи людини. В правовій літературі всі міжнародні норми в галузі прав і свобод людини прийнято назива-ти міжнародними стандартами [1, с. 66].

Стандарт (англ. standard) – це ознаки певного явища, що встановлені компетентним органом, звичаєм або за загальною згодою як модель чи приклад. Стандарт – це певний зразок (еталон, модель), що приймається за вихідний для порівняння з ним інших подібних об'єктів чи явищ. Тому Європейський правовий простір можна розуміти ще й як середовище,